

Nemzetközi jogbiztonságot a kisebbségnek

A Közép-európai Népcsoportok Fórumának legfontosabb céljai közé tartozik a kisebbségek önkormányzati törekvéseinek támogatása, az autonómia-koncepciók megvitatása

Beszélgetés dr. Hódi Sándorral, a KENF elnökével

Másfél évvel ezelőtt, pontosabban 1991. június 22-én Felsőőrön (Oberwart, Ausztria) megalakult a Közép-európai Népcsoportok Fóruma. A nemzetközi szervezet elnöke dr. Hódi Sándor. Az eddigi tevékenységről és általában a szervezet céljairól kérdeztük az elnököt.

■ **Mikor és hol vetődött fel a Közép-európai Népcsoportok Fóruma megalakításának gondolata?**

– A nyugati magyarság és a Kárpát-medencében élő őshonos magyar népcsoportok együttműködésének gondolata 1990 szeptemberében, a Kufstein várában megrendezett Útkeresés a jövőbe című rendezvényen merült föl először, az elgondolás azonban csak 1991. április 21-én, a VMDK II. kongresszusán öltött konkrétabb formát, ahol határozati javaslat született a „Magyar Kisebbség Európai Szövetségének” létrehozására, illetve a szerveződést előkészítő tanácskozás összehozására. A számos egyeztető tanácskozás után még az év június 22-én Felsőőrön sor került a magyar kisebbségi szervezet alakuló gyűlésére.

■ **Kik, mely országok képviselői vettek részt az alakuló közgyűlésen?**

– A Zürichben székelő Közép- és Kelet-európai Kisebbségvédelmi Társaság és a Nemzetközi Erdélyi Bizottság eminens képviselői mellett az alakuló közgyűlésen – a történelemben először – összejöttek az utódállamokba került magyarság legrangosabb szervezeteinek képviselői. A Cseh és Szlovák Köztársaságból jelen volt az Együttélés Politikai Mozgalom, Ausztriából a Burgenlandi Magyarok Művelődési Egyesületének, Szerbiából a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének, Szlovéniából a Muravidéki Magyarok Nemzetiségi Öngazgatási Közösségének, Horvátországból a Horvátországi Magyarok Szövetségének, Romániából a Romániai Magyarok Demokratikus Szövetségének és Ukrajnából a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetségnek a vezető személyiségei.

■ **Miért volt, illetve miért van szükség erre a szervezetre, és miben nyilvánul meg létjogosultsága?**

- A Közép-európai Népcsoportok Fórumának (ez lett végül is a szervezet neve) létrejöttével, s azon belül, annak egyik szárnyaként, a magyar kisebbségek érdekszervezeteinek a tömörülésével történelmileg új folyamat vette kezdetét. A határokon kívül rekedt kisebbség immár nyilvánvalóan keresi a helyét. Önálló politikai tényezőként próbál bekapcsolódni egyfelől a nemzeti reintegrálódási törekvésekbe, másfelől a közép-európai térség etnikai problémáinak rendezésébe. A tét óriási, ezért aligha lehet lebecsülni ennek a spontán önszerveződési folyamatnak a jelentőségét. Ha e szerveződés révén lehetőség nyílik a kisebbségben élő milliók politikai akarátának kifejeződésére, és ha ez a közös politikai akarat befolyással lesz a mérvadó nemzetközi tényezőkre, illetve a térségen belüli fejleményekre, talán sikerül útját állnunk a balkanizálódásnak és a háború kiterjedésének. A KENF - amelynek keretében jelen pillanatban még csak a magyar kisebbségek hozták létre legmagasabb szintű politikai képviselői szervüket, várhatóan azonban hamarosan színre lépnek más kisebbségek is (horvátok, ruszinok, szlovákok, románok stb.) - afféle Közép-európai Kisebbségi Parlamentként alkalmas lehet arra, hogy konstruktív párbeszéd útján találjon megoldást a nyílt és megoldatlan kérdésekre.

■ **Az eltelt nem hosszú időszakban milyen eredményeket értek el a célok megvalósításában?**

- A KENF legfontosabb céljai közé tartozik a kisebbségek önkormányzati törekvéseinek támogatása, serkentése, a különböző autonómia-konceptciók megvitatása a szükséges elméleti, gyakorlati és politikai lépések előkészítése érdekében. Ezen a téren jelentős előrehaladás történt. Különböző szinten és formában, de csaknem valamennyi magyar népcsoport kinyilvánította már önkormányzati törekvéseit. Fontosnak tartjuk, hogy ezt mielőbb megtegyék más népcsoportok is, hiszen ebben az etnikailag tarka régióban a konfliktusok megoldásának elengedhetetlen feltétele a különböző önkormányzati és önrendelkezési törekvések egyeztetése. Nyilvánvaló, hogy többféle politikai integrációs keret - az állam, régió, kanton, területi autonómia és helyi önkormányzat egyidejű jelenléte és egyeztetése nyújthat csak több-kevesebb védelmet a kisebbségi népeknek az agresszív nacionalizmussal, illetve állami hegemoniával szemben, ugyanakkor az egyeztetések révén létrejövő önkormányzati formák megteremténék a különböző népek és népcsoportok békés együttélésének reális jogi és közigazgatási feltételeit. Kár, hogy a krajnai szerbek nem ezt az utat választották, mert akkor ma másként állnának a dolgok. A KENF a VMDK autonómia-modelljével más utat kínál a közép-európai népcsoportok számára. Hogy ez az út mennyire lesz járható, s milyen eredménnyel kecsegtet, az persze még a jövő títka.

■ **Végül arra kérjük, foglalja össze az elkövetkező időszak teendőit és összegezze, hogy a vajdasági magyarok számára mit jelent, illetve mit jelenthet majd a Közép-európai Népcsoportok Fóruma?**

- Jóllehet a kisebbségek mindenütt a politikai és gazdasági rendszerváltás leglelkesebb hívei, az új hatalom a legtöbb helyen könyörtelen irányukban. Leplezetlenül folyik erőszakos asszimilálásuk, társadalmi szerkezetük szétrombolása, anyagi javaik kisajátítása, jogaik beszűkítése, nyelvi kultúrájuk elszorvasztása. Nem beszélve a volt Jugoszlávia térségében folyó etnikai tisztogatásról! Az új parlamenti demokrácia ezen a helyzeten mit sem változtat, föltétlenül nemzetközi jogbiztonságot kell a kisebbségek számára kiharcolni. A KENF messzemenőleg érdekelt egy ilyen összeurópai kisebbségvédelmi rendszer létrehozásában, ezért serkent és támogat minden erre irányuló törekvést. De addig is, amíg ez a rendszer kiépül és megszilárdul, az átalakulás idejére szorgalmazni fogjuk, hogy helyezzék nemzetközi védelem alá a veszélyeztetett kisebbségeket. A nemzetközi védelem növelné a kisebbségek jogbiztonságát, mérsékelné elvándorlásukat, és megelőzné az etnikai konfliktusok háborús összetűzésekké fajulását. A kisebbségek jogbiztonságát növelné, hátrányos helyzetét elenyésztővé az is, ha kettős állampolgárságra tehetnének szert.

A KENF a kisebbségek nemzetközi jogalanyiságának elismerésére és általános jogbiztonságának erősítésére irányuló politikai céljai mellett megoldást szeretne találni a határon túli magyar kisebbségek magyarországi politikai képviseletére is. A KENF természetesen semmilyen formában sem kíván beleszólni a magyar belpolitikai ügyekbe. Alapvetően érdekeltek vagyunk azonban három kérdéscsoportban. Mégpedig a kisebbségi kérdés rendezésében, a nemzeti stratégia kialakításában és megvalósításában, valamint a magyarság és a szomszédos népek viszonyának, kapcsolatának alakításában. E nélkül a szerepvállalás nélkül az egyetemes magyarság reintegrálódásáról aligha beszélhetünk.

Ezek a feladatvállalások a KENF részéről természetesen a legmesszebbmenőkig érintenek bennünket, vajdasági magyarokat is, hiszen a legszorongatottabb helyzetben most mi vagyunk. Nem véletlen, hogy az új kapcsolatrendszer kiépítésére, a magyar és a nem magyar kisebbségek politikai tömbjének létrehozására irányuló kezdeményezés épp tőlünk származott - mondta dr. Hódi Sándor, a Közép-európai Népcsoportok Fórumának elnöke.

PERTICS Péter